

Kunnu ikki fáa alt við

Vit kunnu ikki taka alt við í lógaruppskotið. Har er tí hvørki landsoljufelag ella optión, men vit hava tryggjað okkum, at vit kunnu fáa so gott sum alt við uttan eitt landsoljufelag segði Eyðun Eltør, landsstýrismaður á tingi

JAN MÜLLER

Hóast nógvar ivasurningar og lutvíst eisini atfinningar, so helt Eyðun Eltør, landsstýrismaður í oljumálum kortini uppskotið lagt varð fyrri tingið verða eitt gott grundarlag fyrri 1. útbjóðing.

Sum vera man svaraði hann fyrst uppá atfinningar um oljuútgjarðarhavinna: -Eg havi ikki ætlan um at áleggja oljufeløgnum at brúka ávís stóð í landinum til útgjarðarstóð í leitiskjóðum. Tørvurin á flutningi til og úr Føroyum verður í leitiskjóðnum so avmarkaður, at neyðuga grundarlagið fyrri hesum ikki er til steðgar.

Eyðun Eltør metti tað heldur ikki vera rætt at geva fólki ta fatan, at ein útgjarðarstóð fer at fara til munandi virkseimi ella bjarga eini oyggj.

-Verður eyðnast við okkum, og tað verður funnin olja, fer virkseimi í samfelagnum at vaksa munandi, men tað liggur langt frammi, og serliga í útbjógingsarskóðnum - og heldur ikki fyrr - verður tað møguliga neyðugt at áleggja loyvhavaranum at brúka ávís stóð til virkseimi teirra. Um so verður, verður tað gjørt í sambandi við góðkenning av teimum leiðbyggjaætlunum, sum jú skulu leggjast fyrri landsstýrsmannin. Óg hesar verða so eisini lagdar fyrri tingið til kunningar, og har ber so eisini til at tosa saman um møgulegar broytingar. Men í síðsta enda er tað landsstýrsmannin, sum avger hetta.

Eyðun Eltør metti tað annars at vera ráðiligt at seta oljufeløgnum trý sløg av

figgjarligum treytum, nevniliga partafelagsskatt, royalty og serskatt.

Fleiri tingmenn spurdu landsstýrsmannin, hvi hann longu hevði avskrivað bæði alment oljufelag og eina optión tvs. eitt borið felag!

-Vit kunnu ikki taka alt við í lógaruppskotið. Har er tí hvørki landsoljufelag ella optión fyrri tað almenna. Vit hava tryggjað okkum soleiðis, at vit kunnu fáa so gott sum alt við uttan eitt landsoljufelag.

Skulu vit hava eitt landsoljufelag ella optión, sum í veruleikanum er tað sama, við, mugu vit slaka onkra aðrastaðni. Eyðun Eltør vísti á, at tæy, sum skulu bera almenna oljufelagið, eru oljufeløgini, og ein dag skulu vit gjalda aftur. -Er samfelag okkara so væl fyrri, at vit kunnu byggja eina umsiting upp og eitt oljufelag eisini spurdi landsstýrsmannin? Men skulu vit hava optiónina, so mugu vit sleppa onkrum øðrum, td. serskattinum.

Til atfinningarnar um, at royalty er sett ov lágt í mun til t.d. í Noregi, vísti hann á, at royalty í Noregi datt burt í 1986. Tey 12% galda tí bert fyrri tey gomlu økini.

Landsstýrsmannin helt sjálvur 2% í royalty, framleiðslugjaldi vera skilagott. Tað átti ikki at vera hægr.

Eyðun Eltør segði, at vit mugu vera varin, og ein partur av tí er ikki at gera so nóg av í hesi leitifasuni.

-Vit byrjaðu at lata upp hurðina til eina nýggja oljuvinnu, tá vit yvirfóku málsoð ráðvni í undirgrundini. Nú hava vit latið hana longur upp. Og vit siggja inn í framtíðina.

Skal vera pláss fyrri bæði fiski og olju

-Tað má vera pláss fyrri báðum vinnum, men fyrilit má takast fyrri fiskivinnuni, tí henni koma vit at liva av víðari. Soleiðis sum tað er lagt upp higartil við oljuvinnu, so er fyrilit tikið til fiskivinnuna segði Jørgen Niclassen, landsstýrsmannur á tingi

JAN MÜLLER

Eisini fiskimálaráðharrin, Jørgen Niclassen tók orðið undir viðgerðini av útbjóðingini til oljuleiting á tingi í farnu viku. Hann ásaðnaði, at oljuvinnan fór at ávirka fiskivinnuna, men vit máttu royna at gera hesa ávirkan so lífta sum gjørligt. Hann vísti á, at tað er týðningarmikið, at oljuteigarnir nerva fiskivinnuøkini sum sum minst.

Hann metti, at tað verður neyvan meir enn ein trið-

ingur av tí øki, sum nú er bjóðað út, ið verður tillutað til leiting. Tí verður økið, hugsa vit um fiskivinnuna, minni ávirkað enn tað, sum framgongur av uppskotiðnum.

Talan er um eitt øki, sum gongur frá 250 metra dýpi út á 1400 metrar, men mest sannlíkt er, at boringarnar verða úti á 1000 metra dýpi. Veidn eftir botnfiski fer fram á dýpi minni enn 500 metrar, og tí eru avleiðingar á tann fiskiskapin lítlar ella ongar, um borað

verður djúpri. Somuleiðis kemur boringin ikki at hava stórvegis ávirkan á útróðurin. Fyri uppsjóvarfiskasløgini kemur tað at nerva nakað, men ikki verður tað munandi. Leitiðskeiðið verður bert einar 60 dagar ella so. Ávirkanin verður tí so lítil sum hon kann helt landsstýrsmannin, sum metti tað vera neyðugt við upplýsing og samstarvi, tí vit skulu liva av fiskivinnu eftir at oljan er uppi.

-Tað má vera pláss fyrri báðum vinnum, men fyrilit

má takast fyrri fiskivinnuni, tí henni koma vit at liva av víðari. Soleiðis sum tað er lagt upp higartil við oljuvinnu, so er fyrilit tikið til fiskivinnuna. Sjálvandi ávirkar tað fiskiskapin, men í hesum føri so lítið sum tað kann. Jørgen Niclassen vónaði, at Vinnuvevndin kundi semjast um hetta frálika uppskotið, sum hann málbar seg.

Oljuvinna amboð at stýra samfelagsútbygging

-Verður olja funnin við Føroyar so stendur okkara samfelag fyrri tí størstu avbjóðing nakrantíð. Ein avbjóðing, sum føroysk vinna og multinationalar konsernir avgjört ikki skulu vera einsamallar at taka stóðu til og avgerðir um.

JAN MÜLLER

Dan Petersen, tingmaður fyrri javnaðarflokkin í Eysturoynni hevði eisini orðið undir viðgerðini av útbjóðingarpokotinum. Hann takkaði landsstýrsmannin um og fyrirsitingini fyrri arbeiðið. Hann metti arbeiðið hjá Oljumálastýrinum at vera tað mest professionella arbeiðið, ið er gjørt av allari fyrirsitingini í hesum valskjóðnum. Fakliga sterk og við øllum hugsandi og óhugsandi fyrvirnum.

-Verður olja funnin við Føroyar so stendur okkara samfelag fyrri tí størstu avbjóðing nakrantíð. Ein avbjóðing, sum føroysk vinna og multinationalar konsernir avgjört ikki skulu vera einsamallar at taka stóðu til og avgerðir um.

Fer oljan at renna, so fer hetta at ávirka samfelagið so grundleggjandi, at tað er óðamannaverk at lata vinnuna einsamalla sæta sær.

Tann privata vinnan, føroysk sum útlendsk, hevur ikki skyldu til at taka samfelagsfyrilit. Hon hevur heldur ikki sum sít fremsta mál at skapa arbeiðspláss.

Fremsta endamálið er at skapa profitt til partaeigararnar. Og ofta eru vinnulig áhugamál beinleiðis í stríð við samfelagsáhugamál. Vinnan hevur t.d. onga ábyrgd av okkara bústaðarmynstri. Vinnan hevur heldur onga ábyrgd av

okkara samfelagsstrukturi sum heild. Við eina komandi oljuvinnu hava vit fyrri fyrstu ferð eitt veruligt amboð at stýra uppbyggingini av samfelagnum. Og eitt komandi virkseimi má og skal koma øllum landinum til góðar segði Dan Petersen.

Aftofta útjadaran

Hann segði víðari, at vit mugu siggja í eyguni, at eitt samlað virkseimi í meginøknum fer at avtofta útjadaran. Og tað er ikki ein vinnuligur men ein politiskur spurningur, um fólk skulu stóðast aðrastaðni enn í hovudsstaðnum. Tað skal eisini nágreiniliga stýrast, hvussu nóg virkseimi vit

skulu hava í landinum. Í dag er lítið og einki arbeiðsloysi. Lítil og eingin tøk arbeiðsmegi. Ein nýggj gevandi vinna kemur um vit vilja tað ella ikki at raka okkara traditionellu primervinnu. Tað kann bliva neyðugt at innflyta fremmanda arbeiðsmegi. Heldur ikki her skal vinnan taka stóðu einsamall. Okkurt ræðandi dómi er um onkran lítlan oljastat, har fólkatalið er økt úr 45.000 upp í hálva millión. Her má stýrast eftir øðrum kriterium enn bara profitti fyrri eygað. Verður ikki neyð politisk stýring av virkseminum, kunnu føroyingar skjótt enda sum ein minniluti í sínum egna landi. Tí er tað ein politiskur

spurningur, hvussu vit leggja okkara land til rættis.

Dan Petersen vísti á, at Javnaðarflokkurin er í hesum grundleggjandi ósamdum við samgonguna. Tað er flokkurin eisini í spurninginum um eitt alment oljufelag.

-Argentini hjá Oljumálastýrinum ímóti einum slíkum oljufelag samfórir ikki javnaðarflokkin. Gongdin í Onglandi og Noregi er ein fylgja av einum politiskum ráki heldur enn av samfelagsnyttugum áhugamálum. Av Thateriskum og Bondevigskum privatiseringsherindum Verður okkara einasta inn-tøka treytað av 2% í avgjaldi og 27% í partafelagsskatti kann inn-tøkan koma at roynast okkum svikalig.

Sum vit vita, so verður bara yvirskotið skattað. Og sum vit eisini vita, so hava partafeløg eini ótrúlig evni at sleppa undan yvirskoti, og sostatt at sleppa undan skattning. Hetta er heldur ikki smápartafeløg men multinationalir figgjars-erfrøðingar, sum vit skulu til at krevja skatt av.

Dan Petersen vísti á, at politikurin hjá samgonguni er at fólksins ognir verða tillutadar privatum at spekulera í, og skal tað almenna draga hesar fólksins innafur, so skal skattgjaldarinn betala í dýrum dómum fyrri sína egnu ogn.